

Energie-infrastructuur als randvoorwaarde voor wonen, werken, welvaart en weerbaarheid

De Concept-Nota Ruimte stelt dat Nederland voor een grootschalige verbouwing staat: woningbouw, verduurzaming van industrie, mobiliteit, natuurherstel en klimaatadaptatie vragen tegelijk ruimte. Tegelijk verandert het energiesysteem van fossiel naar duurzaam en van centraal naar decentraal. Energie-infrastructuur (elektriciteits-, gas-, waterstof- en warmtenetten) is daarbij een randvoorwaarde. Zonder tijdige ruimte en voorspelbare besluitvorming stagneert netuitbreiding, met directe gevolgen voor vrijwel alle ruimtelijke opgaven.

Netbeheerders investeren fors en werken maximaal aan versnelling, maar uitvoering kan alleen als energie-infrastructuur vanaf het begin volwaardig wordt meegenomen in ruimtelijke keuzes op nationaal, regionaal en lokaal niveau. Dit vraagt om duidelijke prioritering, concrete reserveringen en juridische doorwerking.

Maak daarom energie-infrastructuur leidend in de ruimtelijke ordening en zorg dat regionale ontwikkelstrategieën aansluiten op scenario's en investeringsplannen van netbeheerders, zodat woningbouw, economische ontwikkeling en verduurzaming uitvoerbaar, betaalbaar en betrouwbaar blijven.

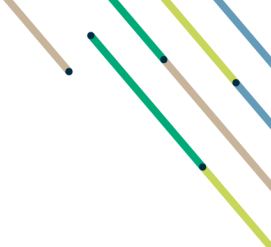
Concreet vraagt Netbeheer Nederland het kabinet om

1. **Veranker energie-infrastructuur als sturend principe in de Nota Ruimte en borg doorwerking**, met landelijke reserveringen (corridors, tracés, stations, kabels/leidingen, opslag, energiehubs) en instructieregels/beleidskaarten.
2. **Voer een verplichte energietoets in voor grote ontwikkelingen**, met vroege toets op maakbaarheid binnen netcapaciteit en uitbreidingspaden, motiveringsplicht en aanpassing/fasering/verplaatsing bij mismatch.
3. **Neem een nationaal afwegingskader op voor onder- én bovengrondse infrastructuur**, voor consistente afweging van belangen en voorspelbaarheid
4. **Versnel en uniformeer procedures voor energie-infrastructuur**
Versnelling van netuitbreiding vraagt procedurele voorspelbaarheid. Uniformeer daarom grondverwerving met een eenduidige taxatie- en waarderingsmethodiek, regel een heldere juridische basis voor toegang tot gronden voor metingen en bodemonderzoek.
5. **Versnel en uniformeer procedures en borg uitvoering bestuurlijk**, met standaarden voor grondverwerving, toegang voor metingen/onderzoek, strakke termijnen, escalatiemodel en vroege betrokkenheid van netbeheerders.

Aanbevelingen Netbeheer Nederland

1. Veranker energie als sturend principe in de Nota Ruimte en borg doorwerking

Neem energie-infrastructuur expliciet op als sturend principe in de Nota Ruimte. Wijs nationaal ruimte aan voor corridors, tracés, stations, kabels en leidingen, opslag en

energiehubs. Maak tegelijk keuzes waar energie-intensieve functies wel of niet passen, zodat ruimtelijke plannen en investeringspaden niet botsen. Borg de doorwerking naar provincies en gemeenten met instructieregels, beleidskaarten en waar nodig uitsluitingsgebieden. Zo worden nationale ambities uitvoerbaar in regionale programma's en lokale omgevingsplannen.

2. Introduceer een verplichte energietoets bij ruimtelijke ontwikkelingen

Voer in de Uitvoeringsagenda Nota Ruimte een verplichte energietoets in voor grote ruimtelijke ontwikkelingen (woningbouw, bedrijventerreinen, transformatiegebieden en clusters). Toets vroegtijdig op uitvoerbaarheid binnen het energiesysteem en leg een motiveringsplicht vast. Als plannen niet passen binnen netcapaciteit en realistische uitbreidingspaden, moeten ze worden aangepast, gefaseerd of verplaatst. Zo maakt de energietoets maakbaarheid en fasering expliciet en voorkomt zij vastlopende plannen door netcongestie, ruimtetekort of langdurige procedures.

3. Ontwikkel een nationaal afwegingskader voor onder- en bovengrondse infrastructuur

Projecten lopen in de praktijk vast door botsende belangen en uiteenlopende lokale afwegingen (veiligheid, gezondheid, milieu, landschap, erfgoed, natuur en klimaat). Neem daarom in de Nota Ruimte een nationaal afwegingskader op voor keuzes over onder- én bovengrondse energie-infrastructuur. Dit vergroot de voorspelbaarheid, voorkomt herhaalde discussies per project en helpt lokale impasses te doorbreken wanneer nationale belangen spelen.

4. Versnel en uniformeer procedures voor energie-infrastructuur

Versnelling van netuitbreiding vraagt ruimtelijke duidelijkheid en procedurele voorspelbaarheid. Het Rijk kan dit bevorderen door procedures te uniformeren en knelpunten weg te nemen, via een uniforme taxatie- en waarderingsmethodiek voor grond en opstallen. Zorg daarvoor een heldere juridische basis voor toegang tot gronden voor metingen en bodemonderzoek. Tot slot zijn er strakke, voorspelbare termijnen en eenduidige inzet van instrumenten nodig bij (boven)regionale en nationale projecten.

5. Bestuurlijke borging en uitvoering

Zorg voor structurele en vroegtijdige betrokkenheid van netbeheerders bij ruimtelijke planvorming en regionale programmering. Richt daarvoor een helder escalatiemodel in waarin het Rijk tijdig kan besluiten bij conflicten over ruimtebeslag om nationale belangen te borgen. Maak verder ruimtelijke reserveringen concreet en tijdgebonden, zodat uitvoering niet afhankelijk blijft van ad-hoc-afwegingen.